

بررسی تاثیر عقاید دینی در سبک زندگی جوانان (مطالعه تجربی در بین دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا)

عبدالحمید افسری^۱، احمد کرد^۲

چکیده

سبک زندگی و دین داری دو مفهوم جامعه شناختی مورد توجه و پژوهش بسیاری از اندیشمندان حوزه های مختلف علوم انسانی از جمله اندیشمندان حوزه جامعه شناسی در روزگار ما می باشد. با آغاز دوران موسوم به مدرنیته و تغییر و تحولات ناشی از آن و تاثیرات آن در همه عرصه های زندگی افراد و جوامع و بویژه بر روی پدیده های اجتماعی چون دینداری و سبک زندگی افراد، باعث شده که برخی از صاحب نظران از افول تاثیر دین در سبک زندگی افراد و برخی دیگر از تاثیر گذار بودن هر چه بیشتر دین در سبک زندگی افراد سخن بگویند. این عوامل باعث افزایش توجه به این دو پدیده و روابط بین آنها شده است. به خصوص جوامعی که دین و دینداری در آن اهمیت و نفوذ ویژه ای دارد. این پژوهش با هدف بررسی عوامل مرتبط با دینداری و سبک زندگی افراد انجام پذیرفته است. جامعه مورد مطالعه ما دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا (مرکز بوگوتا) می باشد که با حجم نمونه ۳۹۳ نفر با استفاده از فرمول کوکران محاسبه شده است. گردآوری داده ها بوسیله پرسشنامه انجام شده و روش های آماری در تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار SPSS انجام شده و از طریق ضریب همبستگی پیرسون آزمون فرضیه ها صورت گرفته است. نتایج این پژوهش نشان می دهد متغیر پابندی به مذهب با ضریب همبستگی 0.278 مهمترین و قوی ترین متغیر پیش بینی کننده سبک زندگی دانشجویان بوده است بعد از

^۱ دانشجوی دوره دکتری جامعه شناسی سیاسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

^۲ کارشناس ارشد مطالعات آمریکای لاتین، دانشکده مطالعات جهان، دانشگاه تهران

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

اربدی‌بشت و خردلو ۱۳۹۳

آن متغیر سرمایه فرهنگی با ضریب همبستگی 0.18 قوی‌ترین و موثرترین در پیش بینی سبک زندگی دانشجویان بوده است.

واژگان کلیدی: دین، دینداری، سبک زندگی، سرمایه فرهنگی، وسایل ارتباط جمعی، پایگاه اقتصادی اجتماعی

مقدمه

هیچ جامعه شناخته شده ای نیست که در آن شکلی از دین وجود نداشت باشد. اگر چه اعتقادات و اعمال مذهبی از یک فرهنگ به فرهنگ دیگر فرق می‌کند. (گیدنز ۱۳۷۸، ۵۱۴) دین یکی از ارکان اصلی جامعه بوده و در طول تاریخ همواره وجود داشته در حالی که تغییراتی هم در آن بوجود آمده و در برخی دوره ها به کلی دگرگون شده است، اما هیچ گاه به طور کامل از صحنه اجتماع محو نشده است. دین در کنار حکومت، اقتصاد، آموزش و پرورش و خانواده‌ها از پنج نهاد اجتماعی در هر جامعه است و مانند نهادهای اجتماعی اساسی دیگر ویژگی‌هایی چون: عمومی بودن، تداوم، جهانی بودن، برطرف کننده نیازهای اساسی افراد، دارای اهمیت جهانی است.

یعنی اینکه نهاد دین از نهاد های نخستین و همگانی در تمام جوامع انسانی است که عمومیت دارد؛ دوم نهاد دین در جامعه حیاتی و اساسی است سوم نهاد دین دارای قدمت است و شکل گیری آن با شکل گیری جامعه بشری مترادف است و چهارم اینکه این نهاد هم قبل از بوجود آمدن فرد و هم بعد از آن وجود داشته است و فرد در بدو تولد آن را در مقابل خود می‌یابد و پنجم اینکه این نهاد با اینکه دچار تغییر و تحولاتی می‌باشد اما از بین نمی‌رود زیرا لازمه حیات اجتماعی انسانی است (وثوقی؛ نیک خلق؛ ۱۳۸۲، ص. ۱۵۵۱).

دین به قول دورکیم پدیده ای در اعلی درجه اجتماعی است و چه بسا سرمنشا تمام امور و نهاد های اجتماعی مانند شناخت بشری و هویت اجتماعی انسانی است. (دورکیم، ۱۳۸۲، ص. ۵۸۰)

بیان مساله

رابطه بین دینداری و سبک زندگی از جمله مباحثی است که با توجه به ماهیت آن در زمره مسائل جامعه شناختی قرار می‌گیرد. سبک زندگی امری اجتماعی است که بخصوص در دوران اخیر با گسترش تکنولوژی و همچنین آمدن ایده‌ها و افکار جدید باعث تغییراتی در نقش‌ها و انتظارات افراد، خانواده‌ها و جوامع گشته است، که دست‌مایه تحقیقات میدانی در این ارتباط شده است.

زیمل به عنوان یکی از نظریه پردازان این حوزه سبک زندگی را تحت عنوان شکل (صورت) بررسی می‌کند، که نشان می‌دهد چگونه این دو پدیده اجتماعی با یکدیگر در ارتباطند و چه تاثیراتی بر همدیگر دارند. او در چارچوب جامعه‌شناسی صوری خود مراحل پیدایش، رشد و تحول اشکال و سبک‌های مختلف زندگی دینی را در دوره‌های ما قبل نوگرایی چنین توضیح می‌دهد: «شکل خاصی از زندگی دینی که بدواً به تمامی با ماهیت و انرژی‌های آن زندگی تناسب داشته و به تدریج بیرونی، محدود و انعطاف پذیر می‌شود و سپس شکل جدید آن را کنار می‌زند، شکلی که مجدداً پویایی خودانگیخته‌انگیزش دینی را در نمود رایج آن مستقر می‌سازد. از این رو آنچه جای شکل منسوخ را می‌گیرد باز هم شکل دینی است با لوازم گوناگون ایمان.» (زیمل، ۱۳۸۰، ۲۴۰)

پرداختن به عوامل مرتبط بین این دو متغیر اجتماعی در میان دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا از چندین لحاظ قابل توجه می‌باشد، از یک طرف درصد بالایی از جمعیت این کشور را جوانان تشکیل می‌دهند و دومین کشور پرجمعیت آمریکای جنوبی محسوب می‌شود که بواسطه نزدیکی با ایالات متحده آمریکا در معرض مستقیم امواج افکار و ایده‌های نو، تغییر و تحولات تکنولوژیک موثر بر شیوه زندگی افراد قرار گرفته همچنین کلمبیایی‌ها در اوج مقابله با جریانات سوسیالیستی با نظام سرمایه‌داری مورد حمایت کلیسا همچنان پایبندی خود را به نهاد کلیسا حفظ کرده بگونه‌ی که ۹۷ درصد جمعیت این کشور خود را مسیحی می‌دانند و از طرفی دانشگاه و محیط دانشگاهی که وظیفه تربیت نسل‌های آینده جامعه را بعهده دارد از مراکز اصلی‌ای می‌باشد که در معرض این تغییر و تحولات کنش‌ها و واکنش‌های ناشی از مدرنیته قرار دارد که بررسی آن را ضروری می‌نمایاند.

در این پژوهش کوشیده ایم تا عوامل موثر مرتبط با دین‌داری و سبک زندگی دانشجویان دانشگاه مرکزی کلمبیا به روش میدانی پیمایشی مطالعه و مشخص کنیم یافته

های پژوهش تا چه اندازه در هماهنگی با یافته‌های دیگر پژوهش‌ها در این حوزه می‌باشد و تا چه اندازه این پژوهش می‌تواند آگاهی‌های ما را در مورد دینداری و سبک زندگی و عوامل مرتبط و موثر بر آن گسترش دهد.

بطور کلی این پژوهش با این هدف کلی صورت گرفته است. بدست آوردن شناخت معتبر درباره عواملی که بر رابطه دینداری و سبک زندگی در بین دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا موثر است.

مبانی نظری

پیشینه پژوهش

در تحقیقی که توسط پور یوسفی در مورد سنجش دینداری بر روی دانشجویان مسلمان مشغول به تحصیل در دانشگاه شیکاگو انجام گرفته است، نتایج این تحقیق میزان دینداری بالائی را برای نمونه گزارش می‌دهد تحقیق ابعاد گوناگون دینداری را سنجیده است. میزان دینداری دانشجویان در ابعاد اعتقادی و عاطفی بیش از بعد پیامدی آن بوده است. (پور یوسفی به نقل از (سراج زاده، ۱۳۸۳))

والتر و داوی در مقاله‌ای با عنوان «مذهبی بودن زنان در غرب جدید» در پی یافتن علل مذهبی تر بودن زنان بوده است. آنها اظهار کردند که زنان در تمام شاخص‌ها میزان دین‌داری بالاتری نسبت به مردان دارند.

در تحقیقی که کیهان موتلو در باره عقاید مذهبی دانشجویان ترکیه در دو سال ۱۹۷۸ و ۱۹۹۱ انجام داده‌است به نتایج ذیل رسیده است. محقق یادآوری می‌کند که میزان موافقت با سوالات مطرح شده در مورد عقاید مذهبی افزایش یافته است. به طوری که این میزان در سال ۱۹۷۸ ۵۲ درصد بوده و در سال ۱۹۹۱ به ۶۷ درصد رسیده است. این میزان بیانگر رشد جهت‌گیری دانشجویان و جامعه‌پذیری دینی آنها می‌باشد. (موتلو، ۱۳۷۲: ۷۱-۷۴ به نقل از (مصری، ۱۳۸۳))

چارچوب نظری

در یک نگاه کلی دین و سبک زندگی اجزاء فرهنگ هستند و در تعامل با یکدیگر. علاوه بر این تعاریف و ویژگی‌های دین و سبک زندگی نشان می‌دهد امکان یک ارتباط

علی بین این دو مفهوم وجود دارد. زیرا طبق تعریف سبک زندگی عبارت است از رفتار ناشی از تمایلات و ترجیحات ما که اینها متأثر از ارزش‌ها و معانی افراد است و می‌دانیم که یکی از این نظام‌های معنایی دین است. این رابطه یک رابطه دو سویه است اما در این بررسی ما تنها به بررسی رابط دین با سبک زندگی می‌پردازیم.

زیمل به عنوان یکی از نظریه پردازان این حوزه سبک زندگی را تحت عنوان شکل (صورت) بررسی می‌کند. او در چهارچوب جامعه شناسی صوری خود مراحل پیدایش، رشد و تحول اشکال و سبک‌های مختلف زندگی دینی را در دوره‌های ما قبل نوگرایی چنین توضیح می‌دهد: «شکل خاصی از زندگی دینی که بدو به تمامی با ماهیت و انرژی‌های آن زندگیتناسب داشته و به تدریج بیرونی، محدود و انعطاف پذیر می‌شود و سپس شکل جدید آن را کنار می‌زند، شکلی که مجدداً پویایی خودانگیخته انگیزش دینی را در نمود رایج آن مستقر می‌سازد. از این رو آنچه جای شکل منسوخ را می‌گیرد باز هم شکل دینی است با لوازم گوناگون ایمان.» (زیمل ۱۳۸۰، ۲۴۰) بعد او به دیدگاهی می‌پردازد که بیشتر در میان نخبگان فکری به خصوص در دوره نوگرایی به آن گرایش ایجاد شده است. بر مبنای آن دین نیز مانند دیگر ابعاد زندگی فرهنگی، در خود زندگی و نه در اشکال خاصی تحقق می‌یابد. زیرا این باور روز به روز تقویت می‌شود که کل وضعیت یک انسان متدین در هیچ یک از اشکال نمی‌تواند تجلی شایسته زندگی دینی محسوب شود.

جایگاه دین در فرآیند شکل‌گیری سبک زندگی از نظر وبر را می‌توان مدل پایه دانست و دیگر مدل‌ها را تعبیری از آن. در واقع مدل وبر مدل کنش به معنای عام است که از آن در بحث سبک زندگی استفاده می‌شود. بر اساس این مدل تعامل تمایلات و منابع، کنش یا به تعبیری انتخاب‌های فرد یا جمع را پدید می‌آورد که به الگو یا مجموعه حاصل از آن سبک زندگی می‌گوییم. به بیانی مشروح تر تمایلات فرد یا جمع جهت کنش را تعیین و منابع در دسترس - که در پیوند با عوامل ساختاری، فرصت‌های زندگی فرد یا جمع را پدید می‌آورند - بستر بروز کنش را فراهم می‌کنند.

آدلر هم در مدل خود فرایند شکل‌گیری سبک زندگی را چنین بیان می‌کند: آگاهی نسبی انسان از داشته‌های موروثی خود، او را در شناخت جهان پیرامونش توانا می‌سازد. این آگاهی و شناخت به فرد کمک می‌کند تا طرحی از جهان را در ذهن خود ترسیم کند. فرد بر اساس این طرح موقعیت‌های برتری، احساس کهنتری کرده و او را برای جبران این

فاصله و رسیدن به امنیت خاطر و امیدارد تا برترین الگو را برای حرکت برگزینند. او با نزدیک شدن به هدف در عین کسب حدی از رضایت و ایمنی به درک جدیدی از وضعیت های برتر و به عبارتی آرمان های متعالی تر دست می یابد. اما جایگاه دین در مدل او می تواند حاوی آگاهی ها و تمایزهای میان امور قدسی و غیر آن باشد که فرد را در شناخت خود و جهان پیرامونش کمک کند. دین احساس هائی را در فرد بر می انگیزد (ترس، احترام، ایمنی، رضایت، گناهکاری و ...) این احساس ها می توانند در احساس کهنتری فرد تاثیر گذارند و آن را تقویت یا تضعیف کنند. در نظر او دین مدعی است بهترین الگوی زندگی را به افراد و جامعه پیشنهاد می کند. پس طبیعی است فرد در انتخاب برترین الگو برای اقدام و حرکت از دین متاثر باشد. دین معمولا شناختی تو در تو و عمیق از جهان ارائه می کند و سیر در مسیر آن و عبور از هر مرحله اش راه را برای ورود به مرحله بعد هموار می کند. بدین ترتیب آنچنانکه از مدلر آدلر انتظار می رود مسیر حرکت در این دنیا و اهداف مرحله ای در آن را پایانی نیست. پس دین می تواند در همه مراحل رشد و تاثیر گذاری خود را حفظ کند.

وبلن نیز نظریه خود را بر مبنای نیاز متاثر از حیات اجتماعی و اصل رقابت بنا می کند. این هر دو افراد را به دستیابی منزلت بالاتر و نماد آن (سبک زندگی طبقات مرفه) می کشانند. دین می تواند با تغییر در هر سه مقوله سبک های زندگی ناشی از چنین نظامی را تحت تاثیر قرار دهد.

سایر نظریه پردازان این حوزه عبارتند از ون هوتن که بر مبنای مدل متغییر های الگوئی پارسونز - شیلر برای توصیف سبک های زندگی نظریه پردازی کرده، و مک کانل که معتقد است توسعه یک سبک زندگی در جوامع فراصنعتی از خلال فرآیند بازتولید مدل های فرهنگی پدید می آید.

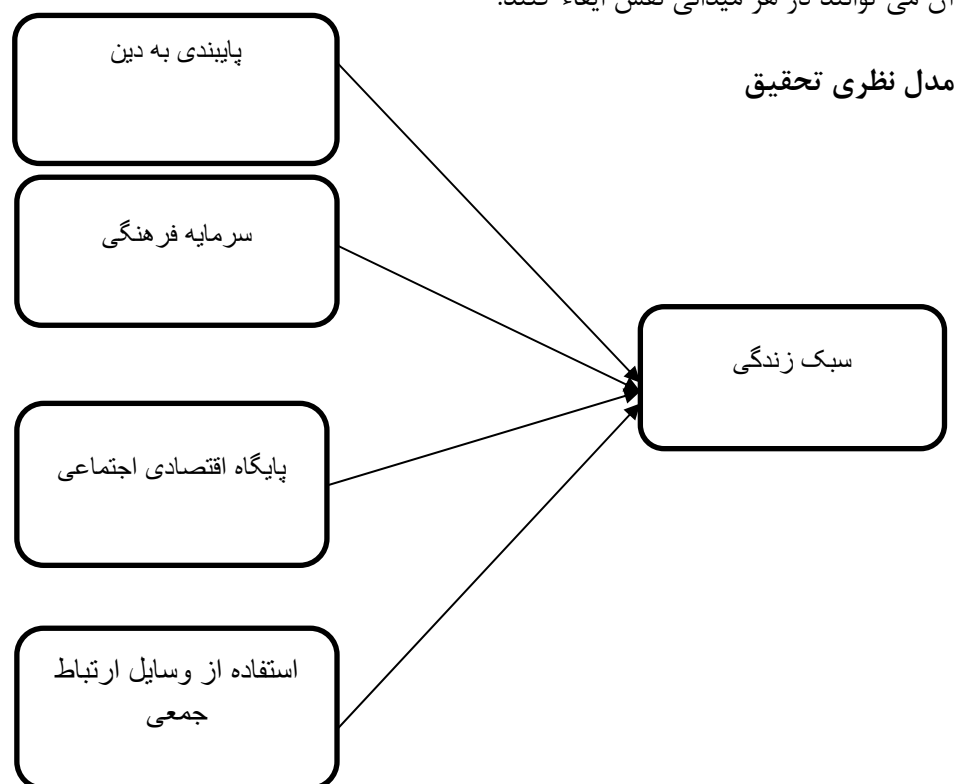
فریدمن هم معتقد است سبک زندگی نوگرا ترین هویت فرهنگی اکتسابی است و گیدنز در این باره می گوید سبک های زندگی در جوامع نو در حال تطابق با نظام های انتزاعی نو هستند که دین می تواند یکی از عوامل زیر سوال بردن این باور باشد، زیرا پیشنهادات دین برای حل معضلات انسان جدید لزوما نو نیستند

بورديو اما در تعريف خود از فرآیند شکل گیری سبک زندگی می گوید نظام اجتماعی مجموعه ای از میدان هائی است که بر اساس سرمایه، ساخت یافته و طبقه بندی شده و

افراد در آن برای کسب بیشتر سرمایه و در نتیجه قدرت به رقابت می پردازند. هر فرد بر اساس موقعیت خود در هر میدان (وضع) و بر اساس ارزیابی و سلیقه خود الگوی رفتاری خاصی را برای دستیابی به سرمایه بیشتر (اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، نمادین) در هر میدان برمی گزیند. این الگوها و جلوه های عینی آنها سبک های زندگی هستند. اما جایگاه دین در این مدل

دین سه نوع سرمایه در اختیار دارد اول یک جهان بینی و نظام معنایی این سرمایه فرهنگی را در اختیار افراد قرار می دهد. دوم یک نظام نمادین که به پیروان خود سرمایه نمادین می بخشد و سوم دین دارای گروهی از پیروان و همچنین نهاد و سازمانی نسبتاً منسجم (کلیسا) است که سرمایه اجتماعی می دهد. دین خود یک میدان است و افراد در آن در کسب قدرت و سرمایه ها به رقابت می پردازند. (بوردیو ۱۳۸۱، ۹۳ و ۱۷۵)

دین در میدان های دیگر نیز می تواند حضور داشته باشد زیرا سرمایه های متناسب به آن می توانند در هر میدانی نقش ایفاء کنند.

فرضیات تحقیق

- ۱- به نظر می‌رسد بین پایداری به دین و سبک زندگی دانشجویان دانشگاه کلمبیا رابطه وجود دارد.
- ۲- به نظر می‌رسد بین سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا و سبک زندگی دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا رابطه وجود دارد.
- ۳- به نظر می‌رسد بین پایگاه اقتصادی - اجتماعی دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا و سبک زندگی آنان رابطه وجود دارد.
- ۴- به نظر می‌رسد بین میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا و سبک زندگی آنان رابطه وجود دارد.
- ۵- به نظر می‌رسد بین پایداری به دین و سرمایه فرهنگی دانشجویان دانشگاه کلمبیا رابطه وجود دارد.
- ۶- به نظر می‌رسد بین پایداری به دین دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا و پایگاه اقتصادی اجتماعی دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا رابطه وجود دارد.
- ۷- به نظر می‌رسد بین پایداری به دین دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا و میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی آنان رابطه وجود دارد.

روش تحقیق

این پژوهش میدانی به روش پیمایش از نوع کاربردی و مقطعی است. تکنیک جمع آوری داده‌ها پرسشنامه بوده است.

جامعه آماری

جامعه آماری پژوهش حاضر کلیه دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا و محدوده مکانی ما در این پژوهش دانشگاه ملی کلمبیا (مرکز بوگوتا) می‌باشد که دارای حدود ۲۶ هزار دانشجو است. همچنین از نظر زمانی این تحقیق دانشجویان در حال تحصیل در ترم دوم سال ۲۰۱۱ (۱ اگوست تا ۲۵ نوامبر) دانشگاه ملی کلمبیا (مرکز بوگوتا) را پوشش می‌دهد.

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۳

شیوه نمونه گیری

در این تحقیق از روش نمونه گیری غیر تصادفی ساده استفاده شده است. بدین ترتیب که پس از تعیین حجم نمونه از میان کل دانشجویان دانشگاه تعداد تعداد ۳۹۳ نفر انتخاب شده اند.

حجم نمونه

حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران و ضمن مفروض گرفتن احتمال خطای ۵ درصد با ضریب اطمینان ۹۵ درصد، بدست آمده است.

$$n = \frac{Z^2 pq N}{d^2(N-1) + Z^2 pq}$$

N حجم جامعه آماری

n حجم نمونه

Z مقدار متغیر نرمال واحد استاندارد، که در سطح اطمینان ۹۵ درصد برابر ۱.۹۶ می باشد

p مقدار نسبت صفت موجود در جامعه است. اگر در اختیار نباشد می توان آن را ۵/۰ در نظر گرفت

q درصد افرادی که فاقد آن صفت در جامعه هستند (q=1-p)

d مقدار اشتباه مجاز

و با فرض $Z=1.96$ و $p=q=0.5$ آنگاه طبق فرمول بالا حجم نمونه ۳۹۳ خواهد بود.

اعتبار و پایایی تحقیق

به منظور احراز اعتبار لازم در این پژوهش برای سنجش برخی متغیرها از مقیاس های استاندارد استفاده کرده ایم. در راستای موضوع تحقیق حاضر و چارچوب مفهومی و نظری آن از اعتبار صوری استفاده شده است. بدین معنا که پرسش نامه پس از طراحی به

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۳

متخصصین و کارشناسانی که در این زمینه کار کرده اند ارائه و از آنها نظر خواهی شده است.

برای پایائی تحقیق نیز پیش آزمون به اندازه ۲۰ پرسش نامه صورت گرفت و پس از تکمیل آلفا کرونباخ گرفته شد که آلفای بدست آمده بالای ۷۰ درصد بود که نشان دهنده پایایی بالای پرسش نامه است. برخی گویه ها و سوالات دارای ابهام و اشکال اصلاح شدند که البته تعداد آنها خیلی کم بود.

تعریف عملیاتی متغیرها

سبک زندگی

سبک زندگی بوسیله ترکیبی از دو گروه ۱۸ و ۱۴ سوالی که ترکیبی از پرسش نامه های استاندارد سبک زندگی نولا پندر و ارزش ها و سبک های زندگی آ. میچل است اندازه گرفته می شود. هر یک از این پرسش نامه ها تعدادی از مولفه های سبک زندگی را عملیاتی کرده اند. سبک زندگی بدین ترتیب از ترکیب ۳۲ سوال از ۷۵ سوال پرسشنامه و با مقیاس طیف لیکرت اندازه گیری می شود.

پایبندی به دین

از نظر عملیاتی، پایبندی به دین با پرسشنامه دین داری که گلاک (۱۹۵۹) تهیه کرده است، سنجیده خواهد شد. این الگو دین را دارای ۴ بعد می داند.

- بعد اعتقادی یا باورهای دینی: عبارت است از باورهایی که انتظار می رود پیروان آن دین به آنها اعتقاد داشته باشند.
- بعد مناسکی یا اعمال دینی: شامل اعمال دینی مشخصی همچون عبادت، شرکت در آیین های دینی خاص، و... است که انتظار می رود هر فرد دیندار آنها را بجا آورد.
- بعد تجربی یا عواطف دینی: ناظر به عواطف، تصورات و احساسات مربوط به داشتن رابطه با جوهری ربوبی همچون خدا یا واقعیتی نمایی یا اقتداری متعالی است.

- بعد پیامدی یا آثار دینی: ناظر به آثار باورها، اعمال، تجارب و دانش دینی بر زندگی روزمره پیروان است.

سرمایه فرهنگی

- به اعتقاد بورديو سرمایه می‌تواند دارای اشکال مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی باشد. یعنی این امکان وجود دارد که موقعیت افراد و خانواده را از لحاظ سرمایه فرهنگی آنها نیز مورد بررسی قرار دهیم. مفهوم سرمایه فرهنگی در نظر او دارای سه بعد اصلی است. ما در این تحقیق گویه‌هایی انتخاب کرده ایم که هر سه بعد سرمایه فرهنگی سنجیده شود.
- بعد تجسم یافته یا ذهنی: که شامل تمایلات و گرایش‌های روانی فرد نسبت به استفاده از کالاهای فرهنگی است.
  - بعد عینی: که شامل میزان مصرف کالاهای فرهنگی است.
  - بعد نهادی: که شامل مدارک و مدارج تحصیلی و علمی-فرهنگی فرد است.

میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی

برای سنجش این متغیر از تناوبی که پاسخ دهندگان از انواع رایج وسایل ارتباط جمعی در هر هفته استفاده می‌کنند سوال می‌شود. در دسته بندی وسایل ارتباط جمعی سعی شده است همه انواع آن لحاظ شود.

پایگاه اقتصادی اجتماعی

در این پژوهش مفهوم پایگاه اقتصادی اجتماعی دانشجویان، براساس ۴ بعد

- تحصیلات والدین
- شغل والدین
- درآمد خانواده
- درآمد فرد

و با فرمول ذیل محاسبه شده است:

$$\text{پایگاه اقتصادی اجتماعی} = ۲ \times (\text{تحصیلات پدر} + \text{تحصیلات مادر}) + ۳ \times (\text{درآمد خانواده} + \text{درآمد فرد})$$

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

اربدی‌بشت و خرداود ۱۳۹۳

یافته‌های پژوهش

جدول شماره ۱: سن

فرآوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی معتبر	درصد فراوانی انباشتی	
۱۵۳	۳۸.۹	۳۸.۹	۳۸.۹	۱۶-۱۸
۱۶۲	۴۱.۲	۴۱.۲	۸۰.۲	۱۹-۲۲
۶۶	۱۶.۸	۱۶.۸	۹۶.۹	۲۳-۲۷
۱۲	۳.۱	۳.۱	۱۰۰.۰	۲۸ و بیشتر
۳۹۳	۱۰۰.۰	۱۰۰.۰		کل

بر طبق جدول فوق بیشترین فراوانی سنی پاسخگویان مربوط به دسته افراد ۱۹- ۲۲ ساله می باشد و نیز کمترین فراوانی مربوط به افرادی است که در رده سنی ۲۸ و بالاتر قرار دارند.

جدول شماره ۲: میزان درآمد خانواده

فرآوانی	درصد فراوانی	درصد فراوانی معتبر	درصد فراوانی انباشتی	
۳۳	۸.۴	۱۲.۸	۱۲.۸	۰ - ۷۵۰
۶	۱.۵	۲.۳	۱۵.۱	۱۰۰۰ - ۳۰۰۰
۹	۲.۳	۳.۵	۱۸.۶	۳۰۰۰ - ۶۰۰۰
۲۱۰	۵۳.۴	۸۱.۴	۱۰۰.۰	۱۰۰۰۰ و بیشتر
۲۵۸	۶۵.۶	۱۰۰.۰		کل
۱۳۵	۳۴.۴			بدون پاسخ
۳۹۳	۱۰۰.۰			کل

مطابق داده‌های فوق بیشترین فراوانی ۵۳.۴ درصد مربوط به دسته ۱۰۰۰۰ و بیشتر می باشد و کمترین میزان درآمد ۱.۵ درصد مربوط به دسته ۱۰۰۰ - ۳۰۰۰. همچنین ۳۴.۴ درصد پاسخگویان جواب مناسبی برای این سوال نداده‌اند.

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

ارده‌بشت و خرداو ۱۳۹۳

جدول شماره ۳. تحصیلات والدین دانشجویان

تحصیلات غیر رسمی	ابتدائی	دبیرستان	لیسانس	فوق لیسانس	دکتر
پدر	۶	۵۴	۱۵۳	۱۱۷	۴۸
	۱.۵	۱۳.۷	۳۸.۹	۲۹.۸	۱۲.۲
مادر	۵۴	۱۱۷	۱۴۱	۶۶	۱۵
	۱۳.۷	۲۹.۸	۳۵.۹	۱۶.۸	۳.۸

پاسخ به این سوالات تعیین کننده بعد نهادی متغیر سرمایه فرهنگی می باشد که مطابق داده های جدول گروه با تحصیلات سطح دبیرستان بیشترین فراوانی، ۳۸.۹ درصد در میان پدران و گروه با تحصیلات لیسانس بیشترین فراوانی ۳۵.۹ درصد در میان مادران را تشکیل می دهند. همچنین کمترین فراوانی ۱.۵ درصد به گروهی که دارای تحصیلات غیر رسمی هستند در میان پدران و ۳.۸ درصد به گروهی که دارای تحصیلات دکتر هستند در میان مادران دانشجویان اختصاص دارد.

روابط بین متغیرها (آزمون فرضیات)، تحلیل رگرسیونی و تحلیل مسیر متغیرهای تحقیق

در این بخش به تجزیه و تحلیل یافته های جداول دو بعدی و آزمون فرضیات می پردازیم. همچنین در ادامه از تحلیل رگرسیونی چند متغیره برای تبیین متغیر وابسته استفاده می شود. سپس بر اساس مدل تحلیلی، تحلیل مسیر صورت می گیرد و آثار مستقیم متغیرهای مستقل بر روی متغیر وابسته بررسی می گردد.

آزمون فرضیه اول:

برای آزمون رابطه بین سبک زندگی و پایبندی به دین دانشجویان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. علت استفاده از این آزمون به سطح سنجش متغیرها بر می گردد، چون سطح سنجش هر دو متغیر مستقل و وابسته فاصله ای است، لذا

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

ارده‌پشت و خرداو ۱۳۹۳

مناسبت‌ترین آزمون ضریب همبستگی پیرسون می باشد. قبل از آزمون احساس می شد که میزان پایبندی به دین در بین دانشجویان با سبک زندگی آنان ارتباط دارد، داده های حاصل از تحقیق این فرضیه را اثبات می کند، چراکه سطح معناداری بدست آمده $0/000$ کمتر از $0/05$ می باشد. بدین معنا که بین سبک زندگی و پایبندی به دین رابطه وجود دارد. همچنین ضریب همبستگی بدست آمده ($-0/276$) حاکی از وجود همبستگی قوی بین دو متغیر است.

جدول شماره ۴. ضریب همبستگی بین سبک زندگی و پایبندی به دین

تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	
۳۹۳	۱۰.۵۵۱	۹۵.۳۷	سبک زندگی
۳۹۳	۶.۱۹۷	۲۰.۲۷	پایبندی به دین
Sig.= .000		. -۰.۲۷۶ = ضریب همبستگی پیرسون	

آزمون فرضیه دوم:

برای آزمون رابطه بین سبک زندگی و سرمایه فرهنگی دانشجویان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. علت استفاده از این آزمون به سطح سنجش متغیرها برمی گردد، چون سطح سنجش هر دو متغیر مستقل و وابسته فاصله ای است، لذا مناسبترین آزمون ضریب همبستگی پیرسون می باشد. قبل از آزمون احساس می شد سرمایه فرهنگی دانشجویان با سبک زندگی آنان ارتباط دارد، داده های حاصل از تحقیق این فرضیه را اثبات می کند، چرا که سطح معناداری بدست آمده $0/007$ کمتر از $0/05$ می باشد. بدین معنا که بین سبک زندگی و سرمایه فرهنگی رابطه وجود دارد. همچنین ضریب همبستگی بدست آمده ($0/137$) حاکی از وجود همبستگی قوی بین دو متغیر است.

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

ارده‌بشت و خرداو ۱۳۹۳

جدول شماره ۵. ضریب همبستگی بین سبک زندگی و سرمایه فرهنگی

تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	
۳۹۳	۱۰.۵۵۱	۹۵.۳۷	سبک زندگی
۳۹۳	۹.۶۴۰	۴۷.۰۶	سرمایه فرهنگی
Sig = .۰۰۷		.۱۳۷ = ضریب همبستگی پیرسون	

آزمون فرضیه سوم:

برای آزمون رابطه بین سبک زندگی و پایگاه اقتصادی اجتماعی دانشجویان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. علت استفاده از این آزمون به سطح سنجش متغیرها برمی گردد، چون سطح سنجش هر دو متغیر مستقل و وابسته فاصله ای است، لذا مناسبترین آزمون ضریب همبستگی پیرسون می باشد. قبل از آزمون احساس می شد که پایگاه اقتصادی اجتماعی دانشجویان با سبک زندگی آنان ارتباط دارد، داده های حاصل از تحقیق این فرضیه را رد می کند، چراکه سطح معناداری بدست آمده ۰/۶۱۳ بیشتر از ۰/۰۵ می باشد. بدین معنا که بین سبک زندگی و پایگاه اقتصادی اجتماعی رابطه وجود ندارد. همچنین ضریب همبستگی بدست آمده (۰/۲۶) حاکی از وجود همبستگی قوی بین دو متغیر است.

جدول شماره ۶. ضریب همبستگی بین سبک زندگی و پایگاه اقتصادی اجتماعی

تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	
۳۹۳	۱۰.۵۵۱	۹۵.۳۷	سبک زندگی
۳۹۳	۶.۱۴۳	۵۱.۹۱	پایگاه اقتصادی اجتماعی
Sig = .۶۱۳		.۲۶ = ضریب همبستگی پیرسون	

آزمون فرضیه چهارم:

برای آزمون رابطه بین سبک زندگی و میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی دانشجویان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. علت استفاده از این آزمون به سطح سنجش متغیرها بر می‌گردد، چون سطح سنجش هر دو متغیر مستقل و وابسته فاصله ای است، لذا مناسب ترین آزمون ضریب همبستگی پیرسون می باشد. قبل از آزمون احساس می شد که میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی در بین دانشجویان با سبک زندگی آنان ارتباط دارد، داده های حاصل از تحقیق این فرضیه را رد می کند، چراکه سطح معناداری بدست آمده ۰/۱۹۴ بیشتر از ۰/۰۵ می باشد. بدین معنا که بین سبک زندگی و میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی رابطه وجود ندارد. همچنین ضریب همبستگی بدست آمده (۰/۶۶) حاکی از وجود همبستگی قوی بین دو متغیر است.

جدول شماره ۷. ضریب همبستگی بین سبک زندگی و میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی

تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	
۳۹۳	۱۰.۵۵۱	۹۵.۳۷	سبک زندگی
۳۹۳	۳.۵۷۸	۱۷.۱۱	میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی
Sig.= .۱۹۴		.۶۶ = ضریب همبستگی پیرسون	

آزمون فرضیه پنجم:

برای آزمون رابطه بین پایبندی به دین و سرمایه فرهنگی دانشجویان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. علت استفاده از این آزمون به سطح سنجش متغیرها بر می‌گردد، چون سطح سنجش هر دو متغیر مستقل و وابسته فاصله ای است، لذا مناسبترین آزمون ضریب همبستگی پیرسون می باشد. قبل از آزمون احساس می شد که میزان پایبندی به دین در بین دانشجویان با سرمایه فرهنگی آنان ارتباط دارد، داده های حاصل از تحقیق این فرضیه را اثبات می کند، چراکه سطح معناداری بدست آمده ۰/۰۱۵ کمتر از ۰/۰۵ می باشد. بدین معنا که بین پایبندی به دین و سرمایه فرهنگی دانشجویان

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

ارده‌بشت و خرداو ۱۳۹۳

رابطه وجود دارد. همچنین ضریب همبستگی بدست آمده (۰/۱۲۳) حاکی از وجود همبستگی بین دو متغیر است.

جدول شماره ۸. ضریب همبستگی بین پایداری به دین و سرمایه فرهنگی

تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	
۳۹۳	۶.۱۹۷	۲۰.۲۷	پایداری به دین
۳۹۳	۹.۶۴۰	۴۷.۰۶	سرمایه فرهنگی
Sg= .۰۱۵		۰.۱۲۳ = ضریب همبستگی پیرسون	

آزمون فرضیه ششم:

برای آزمون رابطه بین پایداری به دین و پایگاه اقتصادی اجتماعی دانشجویان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. علت استفاده از این آزمون به سطح سنجش متغیرها برمی گردد، چون سطح سنجش هر دو متغیر مستقل و وابسته فاصله ای است، لذا مناسب ترین آزمون ضریب همبستگی پیرسون می باشد. قبل از آزمون احساس می شد که میزان پایداری به دین در بین دانشجویان با پایگاه اقتصادی اجتماعی آنان ارتباط دارد، داده های حاصل از تحقیق این فرضیه را اثبات می کند، چراکه سطح معناداری بدست آمده ۰/۰۴۱ کمتر از ۰/۰۵ می باشد. بدین معنا که بین پایداری به دین و پایگاه اقتصادی اجتماعی رابطه وجود دارد. همچنین ضریب همبستگی بدست آمده (۰/۱۰۳-) حاکی از وجود همبستگی منفی بین دو متغیر است.

جدول شماره ۹. ضریب همبستگی بین پایداری به دین و پایگاه اقتصادی اجتماعی

تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	
۳۹۳	۶.۱۹۷	۲۰.۲۷	پایداری به دین
۳۹۳	۶.۱۴۳	۵۱.۹۱	پایگاه اقتصادی اجتماعی
Sg= .۰۴۱		-۰.۱۰۳ = ضریب همبستگی پیرسون	

آزمون فرضیه هفتم:

برای آزمون رابطه بین پایبندی به دین و میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی دانشجویان از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است. علت استفاده از این آزمون به سطح سنجش متغیرها برمی‌گردد، چون سطح سنجش هر دو متغیر مستقل و وابسته فاصله ای است، لذا مناسبترین آزمون ضریب همبستگی پیرسون می باشد. قبل از آزمون احساس می شد که میزان پایبندی به دین در بین دانشجویان با میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی آنان ارتباط دارد، داده های حاصل از تحقیق این فرضیه را رد می کند، چرا که سطح معناداری بدست آمده $106/0$ بیشتر از $05/0$ می باشد. بدین معنا که بین پایبندی به دین و میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی رابطه وجود ندارد. همچنین ضریب همبستگی بدست آمده (-0.082) حاکی از وجود همبستگی ضعیف و منفی بین دو متغیر است

جدول شماره ۱۰. ضریب همبستگی پایبندی به دین و میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی

تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	
۳۹۳	۶.۱۹۷	۲۰.۲۷	پایبندی به دین
۳۹۳	۳.۵۷۸	۱۷.۱۱	میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی
$Sg = .106$		ضریب همبستگی پیرسون $= -0.082$	

تحلیل رگرسیونی

رفتار انسانی پدیده بسیار پیچیده ای است که دانشمندان علوم اجتماعی و علوم ارتباطات و حتی علوم رفتاری این نکته را که در اغلب کنش ها و رفتار های آدمی چندین عامل دخالت دارند، به عنوان یک اصل پذیرفته اند. به بیان آماری تغییر در یک متغیر وابسته معمولاً نتیجه تأثیر متغیرهای مستقل متعددی است که همزمان عمل می کنند. به فراخور موضوع می توان گفت عوامل مرتبط با سبک زندگی دربر گیرنده متغیرهای متعددی است که هر یک از این متغیرهای تأثیرگذار، عاملی برای برآورد جنبه های متفاوتی از سبک زندگی است. بنابراین می توان انتظار داشت که هر یک از عوامل یا

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

ارده‌بشت و خرداو ۱۳۹۳

متغیرها، سهمی در شکل‌گیری سبک زندگی دارند. فنون رگرسیون چند متغیری این امکان را می‌دهد که با استفاده از شناخت حاصل از چندین متغیر مستقل، تغییرات متغیر وابسته را پیش‌بینی نماید، یعنی رگرسیون چند متغیره به تبیین و پیش‌بینی واریانس متغیر وابسته کمک می‌کند. به عبارتی هدف از تحلیل رگرسیونی مشخص نمودن سهم و تأثیر متغیرهای مستقل تحقیق در تبیین و پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته است.

جدول شماره ۱۱. تحلیل رگرسیون چند متغیره برای تبیین متغیر وابسته (سبک زندگی)

مدل	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	خطای استاندارد برآورد
	۰.۳۲۹(a)	۰.۱۰۸	۰.۰۹۹	۱۰.۰۱۵

داده‌های جدول نشان می‌دهد که ضریب همبستگی معادل ۰/۳۲۹ محاسبه شده است، که بیانگر این مطلب است که ۴ متغیر پایبندی به دین، سرمایه فرهنگی، استفاده از وسایل ارتباط جمعی، پایگاه اقتصادی اجتماعی به طور همزمان تقریباً ۰/۳۳ با سبک زندگی دانشجویان همبستگی دارند. در این بررسی (R^2) یا ضریب تعیین معادل ۰/۱۰۸ محاسبه شده است، یعنی حدود ۱۱ درصد سبک زندگی دانشجویان توسط متغیرهای چهار گانه مورد بررسی توضیح داده می‌شود، و ۸۹ درصد باقیمانده ناشی از عواملی خارج از مشاهدات مورد بررسی ما می‌باشند.

جدول شماره ۱۲. آنالیز واریانس ANOVA(b)

Sig.	F	Media cuadrática	gl	Suma de cuadrados	Modelo
۰.۰۰۰(a)	۱۱.۷۶۵	۱۱۸۰.۱۰۳	۴	۴۷۲۰.۴۱۳	Regresión ۱
		۱۰۰.۳۰۶	۳۸۸	۳۸۹۱۸.۸۲۴	Residual
			۳۹۲	۴۳۶۳۹.۲۳۷	Total

با توجه به سطح معناداری بدست آمده (۰/۰۰) در جدول شماره ۱۲ می‌توان گفت که رابطه بین متغیرها در سطوح بالای آماری معنی‌دار می‌باشد.

جدول شماره ۱۳. ضرایب تاثیر مدل تبیین کننده سبک زندگی

Sig.	t	ضرایب استاندارد	ضرایب غیر استاندارد		
			Beta	B	
			Error típ.	B	(ثابت)
.۰۰۰	۱۸.۷۱۸		۵.۳۸۴	۱۰۰.۷۷۰	
.۰۰۰	-۶.۲۰۰	-.۳۰۴	.۰۸۴	-.۵۱۸	پایبندی به دین
.۰۰۰	۳.۶۰۳	.۱۸۶	.۰۵۶	.۲۰۳	سرمایه فرهنگی
.۹۶۱	-.۰۴۹	-.۰۰۲	.۱۴۷	-.۰۰۷	استفاده از وسایل ارتباط جمعی
.۳۲۸	-.۹۷۹	-.۰۴۹	.۰۸۵	-.۰۸۴	پایگاه اقتصادی اجتماعی

برای تشخیص اینکه سهم کدامیک از متغیرهای مستقل در تبیین و پیش بینی متغیر وابسته یعنی سبک زندگی دانشجویان بیشتر است و سهم کدامیک کمتر، باید به جدول رگرسیونی مراجعه شود.

در جدول معادله رگرسیونی اهمیت نسبی هر متغیر مستقل در توضیح تغییرات وابسته با مشاهده مقدار ضرایب یا وزن های رگرسیونی به دست می آید.

ضرایب تاثیر استاندارد موجود در جدول بالا نشان می دهد که متغیر پایبندی به دین با ضریب تاثیر رگرسیونی ($Beta = -0/304$) قوی ترین پیش بینی کننده سبک زندگی دانشجویان می باشد. رتبه دوم با ضریب تاثیر رگرسیونی ($Beta = 0/186$) مربوط به متغیر سرمایه فرهنگی می باشد، که نسبت به سایر متغیرها قدرت تبیین بیشتری دارد. رتبه سوم با ضریب تاثیر رگرسیونی ($Beta = -0/049$) مربوط به متغیر پایگاه اقتصادی اجتماعی می باش و اینکه پائین ترین تاثیرگذاری با ضریب تاثیر رگرسیونی ($Beta = 0/002$) مربوط به متغیر میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی است.

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۳

جدول شماره ۱۴. ضرایب تاثیر مدل تبیین کننده پایبندی به دین

Sig.	t	ضرایب غیر استاندارد		Error típ.	B
		ضرایب استاندارد	Beta		
.۰۰۰	۸.۵۲۹			۲.۹۹۷	۲۵.۵۵۹
.۰۰۰	۳.۵۱۷	.۱۸۴		.۰۳۴	.۱۱۹
.۰۱۹	-۲.۳۴۹	-.۱۲۰		.۰۸۸	-.۲۰۸
.۰۰۶	-۲.۷۴۲	-.۱۴۰		.۰۵۱	-.۱۴۱

همانگونه که مشاهده می شود جدول شماره ۱۴ تاثیرات غیر مستقیم متغیر های مستقل بر متغیر سبک زندگی را از طریق تاثیر مستقیمی که این متغیر ها بر متغیر پایبندی به دین دارند محاسبه می کند. تاثیر غیر مستقیم هر یک از متغیر های پایگاه اقتصادی اجتماعی، میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی و سرمایه فرهنگی در ستون بتا قابل مشاهده است.

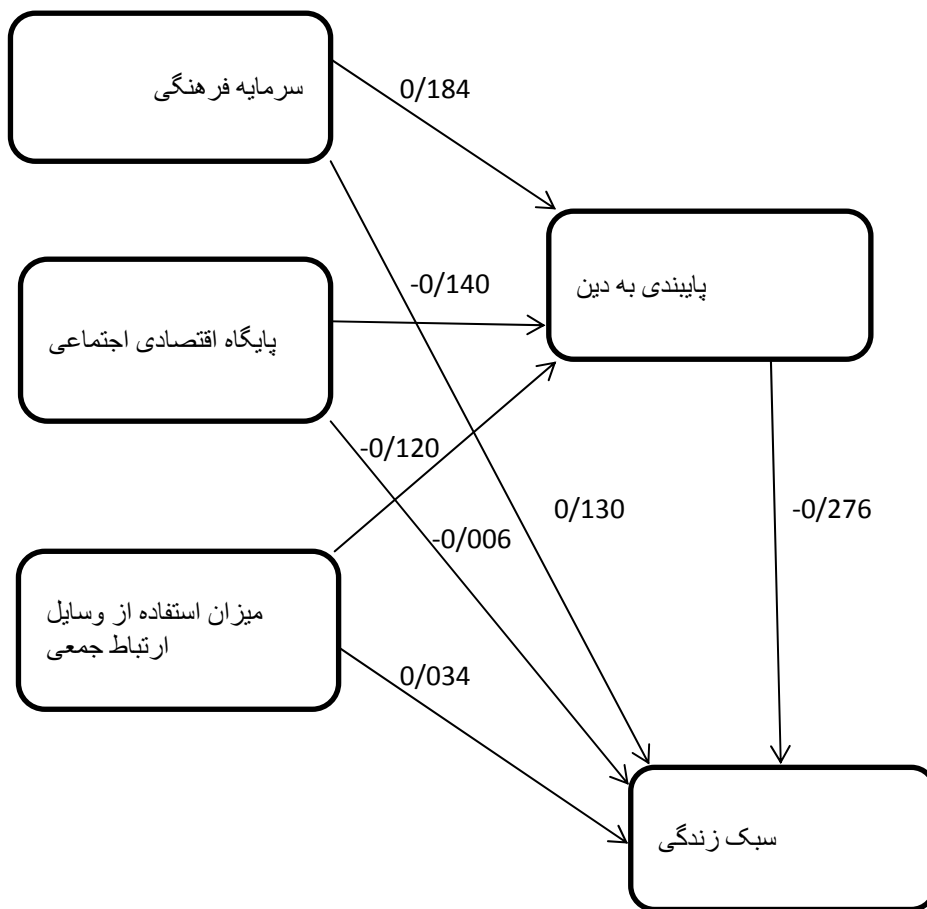
تحلیل مسیر

تحلیل مسیر روشی است برای مطالعه تاثیرات مستقیم و غیر مستقیم متغیرهایی که علت در نظر گرفته شده اند و متغیرهایی که معلول فرض گردیده اند. باید توجه داشت که از تحلیل مسیر در کشف علت ها استفاده نمی شود بلکه این روش در مورد مدل هایی بکار می رود که به عبارت دیگر بر مبنای: دانش ملاحظات نظری تدوین شده باشند. (کرلینجر و پدهاورز، ۱۳۸۳، ۴۰۶)

تحلیل مسیر برای آزمون مدل های علی به کار می رود و مستلزم تنظیم مدلی به صورت نمودار علی است و به ما کمک می کند بینیم در پی چه چیزی هستیم. در تحلیل مسیر از رگرسیون استفاده می شود، از اینرو می توان میزان مناسب بودن مدل را ارزیابی کرد و با استفاده از وزن بتا (که در تحلیل مسیر ضریب مسیر خوانده می شود) مقدار اثر هر

متغیر را تعیین کرد. بدین ترتیب، تحلیل مسیر به طریق قابل فهم و ساده ای اطلاعات زیادی در باره فرآیندهای علی فراهم می آورد. (دواس، ۱۳۸۳، ۲۲۲)

ضرایب مسیر مدل تحلیلی عوامل مرتبط با سبک زندگی در بین دانشجویان

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

ارده‌بشت و خرداو ۱۳۹۳

جدول شماره ۱۵. محاسبه آثار مستقیم، غیر مستقیم و کلی مسیر مدل تحلیلی عوامل مرتبط با

سبک زندگی دانشجویان

متغیر	اثر مستقیم	اثر غیر مستقیم	اثر کلی
پایبندی به دین	-	-۰/۲۷۶	-۰/۲۷۶
سرمایه فرهنگی	۰/۰۵۱	۰/۱۳۰	۰/۱۸۱
پایگاه اقتصادی اجتماعی	۰/۰۳۹	-۰/۰۰۶	۰/۰۳۳
میزان استفاده از وسایل ارتباط جمعی	۰/۰۳۳	۰/۰۳۴	۰/۰۶۷

نتیجه گیری

یافته های تحقیق نشان دهنده تأثیرات مستقیم، غیر مستقیم و تأثیر کل متغیرهای الگوی تحلیلی تحقیق می باشد. با توجه به داده های جدول فوق و بر اساس استناد به آثار مستقیم متغیرها، متغیر پایبندی به دین (-۰/۲۷۶) قوی ترین و مهم ترین پیش بینی کننده سبک زندگی دانشجویان می باشد. بعد از آن به ترتیب متغیرهای سرمایه فرهنگی (۰/۱۳۰)، استفاده از رسانه های ارتباط جمعی (۰/۰۳۴) و پایگاه اجتماعی- اقتصادی (-۰/۰۰۶) بیشترین تأثیر را بر سبک زندگی دانشجویان داشته اند.

بر اساس استناد به آثار غیر مستقیم، متغیر سرمایه فرهنگی با ضریب مسیر (۰/۰۵۱) مهم ترین پیش بینی کننده سبک زندگی دانشجویان دانشگاه ملی کلمبیا می باشد، متغیر پایگاه اجتماعی-اقتصادی با ضریب مسیر (۰/۰۳۹) در رتبه دوم قرار داشته است، و متغیر استفاده از رسانه های ارتباط جمعی با ضریب مسیر (۰/۰۳۳) در رتبه بعدی قرار گرفته است.

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

اربدی‌بشت و خردلو ۱۳۹۳

براساس بررسی تاثیرات کلی متغیرهای الگوی تحلیلی تحقیق بر روی متغیر وابسته، متغیر پایبندی به دین با ضریب تأثیر (۰/۲۷۶-) مهم ترین و قوی ترین پیش بینی کننده سبک زندگی دانشجویان می باشد. (همانند اثر مستقیم) و متغیر سرمایه فرهنگی (۰/۱۸۱)، استفاده از رسانه های ارتباط جمعی (۰/۰۶۷) و پایگاه اجتماعی-اقتصادی (۰/۰۳۳)، به ترتیب در رده های بعدی اثرگذاری بر متغیر وابسته تحقیق قرار دارند.

با توجه به نتایج تحقیقات پیشین از جمله پژوهشی که پور یوسفی در مورد دانشجویان مسلمان دانشگاه شیکاگو انجام داده است پایبندی به دین بالایی در میان دانشجویان گزارش شده است.

در تحقیق کیهان موتلو درباره عقاید مذهبی دانشجویان ترکیه در دو سال ۱۹۷۸ و ۱۹۹۱ انجام داده است نیز میزان موافقت با سوالات مطرح شده در مورد عقاید مذهبی در یک دوره زمانی ۱۳ ساله ۱۵ درصد افزایش یافته است. که همه این ها موید رشد جهت گیری دانشجویان و جامعه پذیری دینی آنها و در نتیجه تاثیر پایبندی به دین در شیوه و سبک زندگی آنها می باشد.

با توجه به چارچوب نظری تحقیق ما بورديو معتقد است که فرد با برآورده کردن نیاز های خود در واقع فرصتی برای سبک دادن به فعالیت هایش از طریق انتخاب های که هر روز انجام می دهد پیدا می کند. پایبندی به دین می تواند در نوع و اندازه این وابستگی ها و نیاز های او و در نتیجه در روند شکل گیری سبک زندگی او موثر باشد. با توجه به یافته های تحقیق حاضر می توان پیشنهاد کرد که مسائل زیر مورد توجه قرار گیرد:

مفهوم پایبندی به دین باید هم از لحاظ نظری و هم از لحاظ تحقیق عملی مورد کنکاش بیشتر قرار گیرد محققان به بررسی این نکته پردازند که چگونه مفهوم پایبندی به دین در جامعه آمریکای لاتین می تواند در تعیین بهتر الگوهای در جامعه در میان دانشجویان موثر واقع شود. همچنین تحقیقی در این خصوص که زمینه های مشارکت دانشجویان در فعالیت های فرهنگی و رشد مصرف کالاهای فرهنگی متناسب با توجه به دین داری افراد باعث انسجام فرهنگی و اجتماعی جامعه می شود انجام بگیرد.

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

اردیبهشت و خرداد ۱۳۹۳

منابع

- آدلر، آ. (۱۳۶۱). *روانشناسی فردی*. (ح. زمانی، & م. بهرامی، مترجم) تهران: پیشگام.
- اسماعیلی بهبهانی، م. (۱۳۸۰). *بررسی رابطه دینداری و سعادت‌مندی دانشجویان دانشگاه های دولتی شهر تهران*. تهران: پایان نامه کارشناسی ارشد دانشکده روانشناسی دانشگاه تهران.
- ایازی، س. م. (بدون تاریخ). *نقش دین و کارکرد های واقعی آن در جامعه. فرهنگ و پژوهش* (۱۴۲).
- بوردیو، پ. ی. (۱۳۸۱). *نظریه کنش (نسخه چاپ دوم)*. (م. مردیها، مترجم) تهران: نقش و نگار.
- بوش، ریچارد، و دیگران. (۱۳۷۴). *جهان مذهبی*. (ع. گواهی، مترجم) تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- چاووشیان تبریزی، ح. (۱۳۷۳). *بررسی مبانی تئوریک و متدولوژیک شاخص های سنجش پایگاه اجتماعی، پایان نامه کارشناسی ارشد*. تهران: دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران.
- حافظ نیا، م. (۱۳۸۴). *مقدمه ای بر روش تحقیق در علوم انسانی*. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها.
- خاکی، غ. (۱۳۸۴). *روش تحقیق با رویکرد به پایان نامه نویسی*. تهران: بازتاب.
- خدایار محبی، م. (۱۳۴۲). *بنیاد دین و جامعه شناسی*. تهران: کتاب فروشی زوار.
- دورکیم، ا. (۱۳۸۲). *صور ابتدایی حیات مذهبی*. (ن. سالارزاده امیری، مترجم) تهران: دانشگاه علامه طباطبائی مرکز چاپ و انتشارات.
- روشه، گ. (۱۳۷۶). *جامعه شناسی تالکوت پارسونز*. (ع. نیک گهر، مترجم) تهران: تبیان.
- زیمل، گ. (۱۳۸۰، پائیز). *تضاد فرهنگ مدرن*. (ه. لاجوردی، مترجم) *فصلنامه ارغنون*، ص. ۲۴۶-۲۲۵.
- ساروخانی، ب. (۱۳۸۲). *روش تحقیق در علوم اجتماعی: بینش ها و فنون (نسخه چاپ اول)*. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- سراج زاده، س. ح. (۱۳۸۳). *چالش های دین و مدرنیته*. تهران: طرح نو.
- گیدنز، آ. (۱۳۷۸). *تجدد و تشخص: جامعه و هویت شخص در عصر جدید*. (ن. موفقیان، مترجم) تهران: نشر نی.
- مصری. (۱۳۸۳). *جنسیت و دین داری: مطالعه ابعاد دینداری دانشجویان دانشگاه تربیت مدرس*. تهران: دانشگاه تربیت مدرس.
- وبر، م. (۱۳۷۳). *اخلاق پروتستانی و روح سرمایه داری*. (ع. رشیدیان، & پ. منوچهری کاشانی، مترجم) تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

اربدی‌بشت و خردلو ۱۳۹۳

- وبر، م. (۱۳۸۲). دین، قدرت، جامعه. (ا. تدین، مترجم). تهران: هرمس.
- وبلن، ت. (۱۳۸۳). نظریه طبقه مرفه. (ف. ارشاد، مترجم). تهران: نشر نی.
- وثوقی، نیک خلق؛. (۱۳۸۲). مبانی جامعه‌شناسی. تهران: بهینه.
- Abel, Thomas and William C. Cockerham (۱۹۹۳). Lifestyle or Lebensfuhrung? Critical Remarks on the Mistranslation of Weber's 'Class, Status, Party'. *Sociological Quarterly*, ۶-۵۵۱, (۳۴)
- Adler, A. (1927). *Individual Psychology*. London: Kegan Paul.
- Adler, A. (۱۹۵۰). *Le Sens de La Vie*. Paris: Payot.
- Adler, A. (۱۹۵۶). *The Individual Psychology of Alfred Adler*. New York: Basic Books Inc.
- Adler, A. (1929). *The Practice & The Theory of Individual Psychology*. Routledge & Kegan Paul.
- Adler, A. (۱۹۳۱). *What Life Should Mean to You*. New York: Capricorn.
- Adorno, T & Horkheimer (۱۹۷۲). *Dialectic of Enlightenment*. New York: Herder&Herder.
- Ansbacher, H. L. (۱۹۷۶). Life Style: A Historical and Systematic Review. *Journal of Individual Psychology*, ۲۱۲-۱۹۱, (۲۳)
- Barnard, A. (۱۹۹۶). Technology and nursing: an anatomy of definition. *International Journal of Nursing Studies*, ۴۴۱-۴۳۳, (۳۳)
- Beck, U. (۱۹۹۲). *Risk Society*. London: Sage.
- Beck, U., A. Giddens and S. Lash (۱۹۹۴). *Reflexive Modernization: Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Order*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P & Wacquant, L. (۱۹۹۲). *An Invitation to Reflexive Sociology*. Oxford: Polity.
- Bourdieu, P. (۱۹۹۲). *An Invitation to Reflexive Sociology*. Chicago: Un. of Chicago press.
- Bourdieu, P. (۱۹۸۴). *Distinction*. London: Routledge&Kegan Paul.
- Bourdieu, P. (۱۹۸۹). *In Other Words: Essays Towards a Reflexive Sociology*. Stanford: Stanford Un. Press.

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

اربدی‌بشت و خردلو ۱۳۹۳

- Bourdieu, P. (۱۹۷۹) *La Distinction*. Paris: Minuit.
- Bourdieu, P. (۱۹۹۱) *Language and Symbolic Power*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. (۱۹۷۷) *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge Un Press.
- Bourdieu, P. (۱۹۹۸) *Practical Reason: On the Theory of Action*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. (۱۹۹۰) *Reproduction in Education, Society and Culture*. London: Sage pub.
- Bourdieu, P. (۱۹۹۳) *Sociology in Question* R. Nice (مترجم), London: Sage.
- Clark, T.N. and S.M. Lipset (۱۹۹۱) *Are Social Classes Dying ? International Sociology*. ۴۱۰-۳۹۷, (۶)
- Dahrendorf, R. (۱۹۷۹) *Life Chances*. Chicago: University of Chicago Press.
- Friedman, J. (۱۹۹۴) *Cultural Identity & Global Process*. London: Sage.
- Giddens, A. (۱۹۸۵) *A Contemporary Critique of Historical Materialism* (جلد) Vol. 2: The Nation-state and Violence. (Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (۱۹۸۱) *A Contemporary Critique of Historical Materialism* (نسخه ۲) Vol. 1: Power, Property and the State. (London: Palgrave Macmillan.
- Giddens, A. (۱۹۹۴) *Beyond Left and Right*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (۱۹۷۱) *Capitalism and Modern Social*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Giddens, A. (۱۹۹۶) *In Defence of Sociology*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (۱۹۹۱) *Modernity and Self-Identity*. Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (۱۹۹۵) *Politics, Sociology and Social Theory*. Stanford: Stanford Un. Press.

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

ارده‌بشت و خردلو ۱۳۹۳

- Giddens, A. (۱۹۹۷). *Risk Society: The Context of British Politics*. J. Franklin, در *The Politics of Risk Society*. (ص. ۲۳-۳۴). Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (۱۹۹۴). *(Risk, Trust, Reflexivity*. A. G. U. Beck, در *Reflexive Modernization: Politics, Tradition and Aesthetics in the Modern Order*. (ص. ۹۷-۱۸۴). Cambridge: Polity Press.
- Giddens, A. (۱۹۸۷). *Sociology*. Harcourt: Brace Jovanovich Inc.
- Giddens, A. (1378). *جامعه و هویت شخص در عصر جدید: تجدید و تشخیص*. (موفقیان، ن. Trad.) نشر نی: تهران.
- Hillier, S. (۱۹۸۷). *Rationalism, Bureaucracy, and the Organization of Health services: Max Weber's Contribution to Understanding Modern Health Care Systems*. London: Tavistock.
- Maslow, A. (۱۹۸۷). *Motivation and Personality* (نسخه ۳rd). (New York: Longman.
- Mills, C. W. (۱۹۵۳). *"Introduction," The Theory of the Leisure Class*. New York: New American Library.
- P. M., G., Morrison, B. M. & ,Zuiches, J. J. (۱۹۸۶). *Energy and families: lifestyles and energy consumptions in Lansing*. Michigan: Institute for family and child study, College of Human Ecology. Michigan State University.
- Pahl, R. (۱۹۸۹). *Is the Emperor Naked? Some Questions on the Adequacy of Sociological Theory in Urban and Regional Research*. *International Journal of Urban and Regional Research*-۷۰۷, ((۴)۱۳) ۲۰.
- Pakulski, J. and M. Waters. (۱۹۹۶). *The Death of Class*. London: Sage.
- Pribram, K. (۱۹۹۲). *Geschichte des ökonomischen Denkens*. Frankfurt: Suhrkamp.
- Simmel, G. (۱۹۲۲). *Soziologie*. Munchen und Leipzig: Duncker und Hamblot.

سومین کنفرانس الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت

واکاوی مفاهیم و نظریه‌های رایج توسعه و تجارب ایران و جهان: به سوی نظریه اسلامی ایرانی پیشرفت

ارده‌بشت و خردآلود ۱۳۹۳

- Simmel, G. (۱۹۷۱). *The Metropolis and Mental Life*. D. N. Leving, تدوین, & E. A. Shils (مترجم), Chicago: University of Chicago press.
- Simmel, G. (۱۹۹۰). *The Philosophy of Money*. T. Bohomer & D. Frisby, (مترجم) New York: Routledge.
- T., A. (۱۹۹۱). *The Culture Industry*. London: Routledge.
- Veblen, T. (۱۹۹۲ [۱۸۹۹]). *The theory of the leisure class*. London: Transaction Publishers.
- Weber, M. (۱۹۷۸). *Economy and Society* (جلد) Vol. I. (Berkeley: Berkeley.
- Weber, M. (۱۹۴۶). *From Max Weber, Essays in Sociology*. H. Gerth & C. W. Mills (تدوین کنندگان), New York: Routledge.
- Weber, M. (۱۹۷۸ [۱۹۲۰]). *Gesammelte Aufsätze zur Religionssoziologie* (جلد) Vol. 1. (Tübingen: J.C.B. Mohr.
- Weber, M. (۱۹۴۷). *The Theory of Social and Economic Organization*. T. Parsons (تدوین), New York: Oxford University Press.